

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

תוכן

1. א. מדאגבהיה נפק ביה ... כשהפכו .....
2. ב. לקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה ... דרך כבוד אבל דרך בזיון לא .....
3. ג. מקבלת אשה מיד בנה ומיד בעלה ומחזירתו למים בשבת ... ביום טוב מוסיפין ובמועד מחליפין.....
4. ד. קטן היודע לנענע חייב בלולב .....
5. ה. קטן היודע ... להתעטף חייב בציצית .....
6. ו. לשמור תפילין אביו לוקח לו תפילין.....
7. ז. יודע לדבר אביו לומדו תורה וקריאת שמע ... תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב קריאת שמע ... פסוק ראשון.....
8. ח. יכול לאכול כזית דגן מרחיקין מצואתו וממימי רגליו ארבע אמות ... והוא שיכול לאוכלו בכדי אכילת פרס .....
9. הדרן עלך לולב הגזול.....
10. ....

דף מב.

א. מדאגבהיה נפק ביה ... כשהפכו

יברך¹ על נטילת לולב, ושהחינו, קודם שיטול האתרוג, שאין לברך קודם שיטלנו להלולב דלא מסתבר לברך בעוד שהלולב מונח בכלי, וכן אין לברך אחר שנטל כל הארבעה מינים דבעינן עובר לעשייתן ומיד שהגביהה כולם יחד יצא, הלכך מברך קודם שיטול האתרוג² כדי שיברך עובר לעשייתן.

או שיטול הלולב ויהפוך האתרוג עד לאחר שיברך העוקץ למעלה, שאינו יוצא בזה שהגביהן שצריך שיהיו דרך גדילתן כמבואר להלן דף מה: מולאחר הברכה יהפוך העוקץ למטה כדרך גדילתן ויוצא בזה.

¹ שו"ע ונו"כ תרנא ה

² דאף שאם כולן לפניו יכול ליטלן בזה אחר זה, מכל מקום כל כמה שאינו נוטל האתרוג לא קיים המצוה כלל דמצוה אחת הן, לפיכך מקרי עובר לעשייתן, שער הציון שם ס"ק כח

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

וכן יכול ליטול את כולם כולל האתרוג בידו דרך גדילתם אך יכוין שלא לצאת בהמצוה³ עד שיטול כולם בידו ויברך⁴.

ואם שכח לברך קודם לקיחה, מברך אחר כך, שהרי גם הנענוע⁵ הוא מן המצוה. ואם נזכר לאחר הנענועים, אם עדיין לפני נענועים של הלל יכול לברך שהוא תקנה מדרבנן ועדיין לא נשלמה המצוה. וי"א⁶ שיכול לברך כל שלא הקיף את הבימה בהושענות.

ב. לקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה ... דרך כבוד אבל דרך בזיון לא

כבר נתבאר לעיל דף לז. שיכול לעשות מחזיק ללולב, כדי לנאותו בין אם עושהו מכסף, מתכת, בד, או פלסטיק וכדומה, וליטול על ידו את הלולב, שלקיחה ע"י דבר אחר שמה לקיחה, ובלבד שיהא דרך כבוד. אולם במקום שאפשר יעשהו דוקא מאחד מג' מינים, כלומר ממין לולב הדס או ערבה⁷.

אבל אם אינו דרך כבוד, כגון שנתן הלולב בכלי, ואפילו אם עשוי מכסף ונטלו, לא יצא. שאינו דרך כבוד כשאוחזו בכלי ואין שמה לקיחה בין שאוחזו בדופני הכלי, או מניח ידיו תחת שוליו או אוחז בידית של הכלי.

ולפיכך⁸ אם כרך על הלולב בגד, ונטלו, לא יצא, ויחזור ויטלנו בברכה. ואם כרך על ידו, או שלבש כפפות ונטלו, וי"א⁹ שלא יצא. ויחזור ויטלנו בלי ברכה.

³ שאף למאן דאמר מצות אין צריכות כוונה, מכל מקום אם כוון שלא לצאת אינו יוצא. שער הציון שם ס"ק כט

⁴ עיין בביאור הגר"א שכתב דזה העצה היא היותר מובהרת שבכולן. אך בט"ז כתב דלמא לאו אדעתיה לכוין כן משא"כ בשני דרכים הראשונים יש בו הרגשה להזכיר דלא יצא עדיין כיון שאתה מצריכו להפוך או ליטול דוקא קודם נטילת האתרוג ולהפסיק בין הדבקים שהם מצוה א' ודבר שהו' שינוי מעשה אין אדם שוכחו בגלעד.

⁵ כ"כ בפמ"ג והנה לדבריו אם כבר נענע גם כן, אף שאוחזו עדיין בידו, שוב אין יכול לברך, אמנם לפי דעת הגר"א מברך אחר כך. שער הציון סימן תרנא ס"ק לב. ומסקנת החיי אדם (כלל קמ"ח סעי' י"א) שיכול לברך לנענועי ההלל

⁶ בכור"י שם סק"כ.

⁷ מ"ב תרנא ס"ק יג בשם הגר"א

⁸ מ"ב שם לב דמסתמא אינו לנאותו, אם לא היכי דידעינן שהוא לנאותו כמישיב בשעה"צ שם מ ודעת הר"ן משום דלא הוי לקיחה תמה

⁹ דעת הר"ן דס"ל דיצא דבטל לגבי היד אבל בכרך סודר על הלולב גם לדעת הר"ן לא יצא דלא הוי לקיחה תמה. מ"ב שם לג

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדף היומי

מסכת סוכה

ג. מקבלת אשה מיד בנה ומיד בעלה ומחזירתו למים בשבת ... ביום טוב מוסיפין ובמועד מחליפין

אין¹⁰ ליתן את הלולב במים בשבת ויו"ט, אך מותר להחזיר ביו"ט את הלולב לתוך המים שהיה בו, ואף מותר ביו"ט להוסיף מים לאלה שבכלי¹¹, אבל אין להחליפם במים אחרים.

ואף בליל החג מותר לטלטלו ולטפל בו כנזכר, וכן אשה שאינה חייבת בלולב רשאית לטלטלו ולטפל בו ואיננו מוקצה עבורה¹².

ואם הלולב היה עטוף מבעוד יום במגבת רטובה, גם מותר לחזור ולעטוף אותו במגבת, היות ואינו מקפיד עליה לסוחטה, אבל אין להרטיבה בחג, שמא יבוא לסוחטה.

בשבת חול המועד אסורים הלולב ערבות והדסים בטלטול¹³ ואף אם הוציאם בטעות אין להחזירם למים¹⁴.

כדין הלולב, כך דין ענפי האילנות ביום טוב¹⁵, ולכן אין ליתן פרחים וענפי אילנות באגרטל עם מים בשבת וביו"ט, גם אם היו בו באגרטל מים מבעוד יום ואפילו אם ייחד אותם מבעוד יום לנוי בבית, כך שאין בהם משום איסור טלטול מוקצה.

¹⁰ שו"ע ונו"כ תרנד שמירת שבת כהלכתה פרק כו אות כו – כו

¹¹ אבל לא בשבת על אף שהלולב נתון בו במעוד יום שהרי המים והלולב מוקצה כמבואר בער הציון שם ס"ק ג.

¹² מ"ב שם א

¹³ שש"כ כב לא והאתרוג, מכיון שמעיקר הדין מותר להריח בו בשבת, מותר גם לטלטלו, ויש חוששים שימינו דינו כמוקצה מחמת חסרון כים, ואילו בשאר ימי החג – ובכלל זה גם ימי חולו של מועד – אסור ליהנות מארבעת המינים האלה שימוש כזה שעיקרו עומד לכך. ולכן אסור להריח בהדס של מצוה, כי הרי כרגיל אין זה עומד אלא להריח בו ומהרחה זו הקצה את דעתו כדי לקיים בו את המצוה, וכן אסור לאכול אתרוג של מצוה, גם אחרי שקיים בו את המצוה כי מאכילה זו הקצה את דעתו כדי לקיים בו את המצוה, וגם יש להימנע מלהריח בו.

¹⁴ והקשה הפרי מגדים, דהא כתב המגן אברהם בסימן ש"ח סעיף קטן ז דמוקצה כל זמן שהוא בידו מותר להניח באיזה מקום שירצה. ותרין בבכורי יעקב, דכיון דהלולב מוקצה בשבת, אם כן גם המים שהיה בהם הוקצו עמו, ואם כן כשהחזיר ומניח הלולב לתוכן הרי מטלטל המים, דשכשוכן זהו טלטולן, עיין שם שהאריך בזה. שער הציון שם ס"ק ג

¹⁵ שו"ע ונו"כ שלו יא ובשש"כ כו כו

הצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

ובשבת אין להוסיף מים על אלה המצויים באגרטל מבעוד יום, אבל ביום טוב מותר להוסיף. ואם נשפכו המים שבאגרטל או נגמרו המים מחמת הפרחים, אין למלאות בו בשבת מים חדשים, משום טרחה יתרה.

אך מותר להוציא בשבת וביו"ט פרחים וענפי אילנות מן המים שבהם היו מבעוד יום, אם אמנם לא הוציאו שורשים בתוך המים. ובאשר להחזרתם למים אחרי שהוציאם בשבת וביו"ט, הרי פרחים שיכולים עדין להיפתח אסור להחזירם, בין בשבת ובין ביום טוב, ואילו, עלים וענפי אילנות מותר להחזירם לאותם המים שהיו שם, אם אמנם אינם עומדים להוציא שורשים.

ד. קטן היודע לנענע חייב בלולב

קטן היודע לנענע לולב כדינו כלומר שיוודע להוליך ולהביא להעלות ולהוריד¹⁶, אביו חייב לקנות לו לולב לכל ימי החג¹⁷, כדי לחנכו במצוות, וכדי שיוכל גם לנענע בשעת ההלל עם הציבור, אפילו אם אינו בקי באיזה סדר או מתי לנענע¹⁸. אולם אינו צריך לקנות לו מהודר אלא מספיק כשר לברכה¹⁹.

אולם אם אין ידו משגת לקנות גם עבור בנו הקטן, לאחר שיצא אביו בשלו, יתנו לבנו לנענע בו ולברך עליו ויוצא בשל אביו²⁰. ובחו"ל לא ינהג כן, שהרי משנתנו לקטן שוב אין יכול לצאת בו ביום השני²¹.

ויזהר שלא יתנו ביום הראשון ובחו"ל גם ביום השני לקטן, קודם שיצא בו, מפני שהקטן קונה ואינו מקנה לאחרים מן התורה, ונמצא שאם החזירו לו אינו מוחזר²².

¹⁶ שו"ע ונו"כ תרנו

¹⁷ מ"ב שם ג

¹⁸ שער הציון שם ס"ב

¹⁹ בה"ל תרעה ד"ה לדידן

²⁰ מ"ב שם ד

²¹ ובאשל אברהם בומשאמש מהדו"ת כתב להסתמך על האחרונים (המובאים במשנ"ב תרנה סקכ"ח) ולתת ביום טוב ראשון הלולב לקטן בתורת שאלה ויוצא מדין מצוות הינוך אף שהקטן אין עושה המצוה כתיקונה, אך הפמ"ג (א"א סק"ח) והבכור"י (סקי"ח) ועוד כותבים לחשוש לדברי המג"א (סק"ח הו"ד במשנ"ב שם) שאין האב יוצא ידי מצוות הינוך בזה, ובבכור"י שם נותן עצה שיתן הלולב לקטן ביום א' דיו"ט (אחרי שהוא כבר יצא ידי חובתו) בתנאי "אם היום יום טוב ולמחר חול הרי הוא לך במתנה ואם לאו אינה במתנה".

²² שו"ע ונו"כ תרנה ו והוא לשון הרמב"ם ועיין בבד"ה שכתב דמדסתם משמע דאפילו הגיע לעונת הפעושות ג"כ אין ליתן לו והטעם דהרמב"ם לשיטתו בפ' כ"ט מהלכות מכירה דהיכא דדעת אחרת מקנה לו הוא זוכה מן התורה וא"כ אפילו הגיע לעונת הפעושות דתקנו רבנן דמתנתו מתנה הלא מן התורה אינו יכול להקנות וזהו שכתב ואינו מקנה לאחרים מן התורה ולא הוי מן התורה משלכם ושם בשו"ע הביא דעת יש מי שאומר שאם הגיע לעונת הפעושות, מותר, שאפילו כשדעת אחרת מקנה אותו אין קנינו אלא מדרבנן ולכן כשהגיע לעונת הפעושות כשם שזוכה מדרבנן כן מקנה ג"כ מדרבנן ו פשוט דודאי יש להחמיר לכתחלה כדעה

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

יש לאדם לדאוג שיהיה לבניו הגדולים ד' מינים משלהם כדי שיוכלו לקיימם כמצוותם בנענועים בהלל ובהקפת הבימה בהושענא.
קטן שאינו יודע לנענע אפילו הוא כבר בן שש אינו חייב להנכו²³.

ה. קטן היודע ... להתעטף חייב בציצית

קטן²⁴ היודע להתעטף, כלומר שיודע לעטוף שני ציציות לפניו ושנים לאחוריו, ויודע לאחוזו הציצית בידו בשעת ק"ש, אביו צריך ליקח לו בגד של ד' כנפות, ולהטיל בו ציצית להנכו.

י"א שגיל זה הוא בן תשעה שנים. וי"א שגיל זה הפקה בן שש שנים ואינו פקה בן שבע²⁵.

ומשערים את גודל הציצית בקטן עצמו שמתעטף בו לפי גדלו ולפי קטנו שיהיה בו כדי להתעטף בו ראשו ורובו, ואם יש בו זה השיעור אז צריך אביו להטיל בו ציצית ולברך עמו ואם אין בו זה השיעור אין מברכין עליו. ויש ששיערו שטלית כראשו ורובו של קטן, הוא אורך אמה וחצי²⁶. וא"כ צריך שיהיה לו שיעור שלוש רבעי אמה – 36 על 36 ס"מ לפניו ושלושת רבעי אמה מאחוריו. ורוחב הכתפיות ג' אצבעות – 6 ס"מ.

יש נוהגים להלביש הקטן, בציצית כבר מגיל שלוש²⁷, אפילו אם אינו יודע להתעטף. ויש נוהגים להלבישו מעת שיודע לשמור עצמו בנקיות, מטינופת עשיית צרכיו. ובגילאים אלו אין צריך להקפיד על גודל הטלית קטן²⁹.

ו. לשמור תפילין אביו לוקח לו תפילין

הראשונה דהיא סתמית שלא ליתן במתנה לשום קטן והיינו אפילו במתנה ע"מ להחזיר כמבואר בפוסקים. ודע דקטן נקרא לדעה ראשונה עד שהוא בן י"ג ויום אחד.

²³ מ"ב שם א

²⁴ שו"ע ונו"כ יז ג

²⁵ כף החיים שם י

²⁶ כן כתב בארצות החיים בשם ספר משמחי לב שמדד ומצא כן ראשו ורובו של קטן בן ט', והוא אמה וחצי. שער הציון סימן מז ס"ק ח

²⁷ ערוה"ש סעי' ה' ומובא מנהג זה בקיצור השל"ה, ובשבט מוסר פל"א ובאר"ר סק"ג שע"י זה יזכה הקטן לנשמה רמה.

²⁸ שו"ת רבבות אפרים ח"א סי' י"ח

²⁹ שו"ת שבט הלוי ח"ג סי' ו', הליכות שלמה פ"ג אות ד' בשם הגרש"ז אויערבאך זצ"ל.

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

קמץ היודע³⁰ לשמור תפילין בטהרה שלא יישן ושלא יפיה בהם. ושלא ליכנס בהן לבית הכסא, חייב אביו לקנות לו³¹ תפילין להנכו במצות הנחתן, וכן ללמדו הדינים הנצרכים לזה. וכן נהגו הספרדים³², וקודם לכן אין רשאי להניח תפילין, ולא חינוך הוא.

וי"א שדוקא כשהוא בן י"ג שנים ויום אחד ולא לפני³³. ועכשיו נהגו להניח ב' או ג' חדשים קודם הזמן³⁴. ויש נוהגים³⁵ שלא להקדים אלא חודש אחד, וכל זה כדי להרגילו למען ידע סדר ההנחה על בוריו כשיהיה בר חיובא

ז. יודע לדבר אביו לומדו תורה וקריאת שמע ... תורה צוה

לנו משה מורשה קהלת יעקב קריאת שמע ... פסוק

ראשון

אף על פי שהקמץ פטור מכל המצות³⁶, וגם אביו אינו חייב להנכו במצות מן התורה אלא מדברי סופרים, אבל תלמוד תורה, מצות עשה מן התורה על האב ללמד את בנו הקמץ תורה אף על פי שהקמץ אינו חייב, שנאמר (דברים יא פסוק יט) וְלַמְדָתֶם אֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם .

ומאימתי אביו חייב ללמדו משיתחיל לדבר מלמדו (שם לג פסוק ד) תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב ופסוק ראשון מפרשת שמע ישראל ואח"כ מלמדו מעט מעט פסוקים פסוקים בעל פה עד שיהא בן חמש שנים, דהיינו בשנה חמישית שאז מלמדו לקרות תורה שבכתב מעט מעט בביתו, עד

³⁰ שו"ע ונו"כ לו ג

³¹ ויש לעיין אם יש לו ב' בנים אם חייב לקנות תפילין עבור כ"א או שיוצא במה שיהנך מתחלה לבנו האחד ואחר תפלתו יתנם לבנו השני וכן ביש לו בן אחד והוא משיג לשאול עבורו תפילין או שיתן לו את תפילין לק"ש ותפלה בכל עת החינוך דהיינו עד שיעשה לאיש אם יוצא בזה, דאפשר מה דנקט הברייתא [סוכה ד' מ"ג] אביו קונה לו תפילין היינו דוקא בזמנם שהיו מניחין תפילין כל היום ואין מצוי שישאיל א' לחבירו תפילין משא"כ בזמני, תדע דלא נקט כן בלולב ויש לדחות ע"ש וצ"ע. בה"ל שם ד"ה לקנות לו

³² שו"ת אור לציון ח"ב פמ"ד אות מ"ז, שו"ת יבי"א ח"ו סי' ג' עפ"י עדות מגדולי הפוסקים זה דורי דורות

³³ רמ"א שם ובשו"ת דברי יציב ח"א סי' מ"א.

³⁴ מ"ב שם יב ועיין בפמ"ג שמצדד לפסוק כמש"כ הב"ח דעכ"פ קמץ בן י"ב שנה הלומד תלמוד ומבין יכול להניח תפילין דעליו בודאי נוכל לסמוך אם יודע לשמור את עצמו מהדברים הנזכרים. ביאור הלכה שם ד"ה וכן נהגו

³⁵ ערוה"ש סעי' ד' וכן היה המנהג הנפוץ במדינות פולין וליטא.

³⁶ שולחן ערוך הרב יורה דעה הלכות תלמוד תורה פרק א סעיף א

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

שיהיה בן שש או בן שבע, וקודם לכן בשנה הרביעית מלמדו אותיות התורה כדי שירגיל עצמו לקרות בתורה בשנה חמישית.

וכשיהיה בן שש או בן שבע שלימות הכל לפי בוריו וכחו מוליכו אצל מלמד התינוקות לקרות בתורה כל היום כולו, עד שיקרא תורה שבכתב כולה עם נביאים וכתובים כולם פעמים רבות עד שיהיה בן עשר שנים.

ובמקומות שמדברים בלשון הקודש וגם התינוק כשמתחיל לדבר אביו מספר עמו בלשון הקודש אין צריכין ללמד התינוקות פירוש המלות, רק הקריאה בנקודות וטעמים וקרי ולא כתיב, ולומדים הנקודות והטעמים בכל המקרא בעל פה ועוסקים ה' שנים בלימוד כל המקרא עם התינוקות פעמים רבות מאד.

ובימינו שהכל כתוב לא נהגו עכשיו ללמד להתינוק כל התנ"ך כבימיהם, רק תורה לבדה כי סומכים שילמוד בעצמו כשיגדיל, משא"כ בימיהם שלא היו הנקודות וטעמים כתובים אלא בע"פ.

ומכל מקום³⁷ צריך ללמדו ולחזור עמו פעמים רבות כל פרשיות התורה, שבהן כתובות המצות והמשפטים שהתלמוד מפרשן, והפסוקים והתיבות ואותיות שבהן הן נדרשין תמיד בתלמוד.

אך אם הבן אינו מגיע למדה זו שיוכל ללמוד ולהבין בעצמו בלי מלמד כל ההלכות שבתורה שבע"פ בטעמיהן. או שאינו חפץ ללמוד בעצמו חייב לשכור לו מלמד שיכריחנו וילמדנו היטב כל התורה שבכתב ושבע"פ כולה, וגם לחזור עמו פעמים רבות עד שיהיה זוכר ויודע פעם אחת כל ההלכות שבתורה שבע"פ בטעמיהן, כי גם הכפייה לכופ את הבן ללמוד ולידע כל התורה היא בכלל מצות עשה של ולמדתם אותם את בניכם שהרי הכתוב מדבר בקטנים שעריך לכופם.

דף מב:

קטן³⁸ שאינו יודע לאמן ידיו לשחוט, או אפילו יודע אך אינו מומחה בהלכות שחיטה, אין מוסרין לו לשחוט, לכתחלה, אפילו אחרים³⁹ עומדים על גביו.

³⁷ שם סעי' ו

³⁸ שו"ע ונו"כ יו"ד א ה

³⁹ ועיין בדרכ"ת ס"ק קסא הביא דעות באחרוני אי מהני אחד עומד על גביו או דבעינן דוקא שניים ויותר, כדון עדות דהא איתחזיק איסורא.

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדף היומי

מסכת סוכה

ואם שחט, שחיטתו כשרה⁴⁰, אם אחרים עומדים על גביו. ויש פוסלים אם אינו יודע לאמן ידיו, על אף שאחרים עומדים על גביו⁴¹.

ואם הקטן יודע לאמן ידיו, ומומחה בהלכות שחיטה, אם אחרים עומדים על גביו, שוחט לכתחלה ומותר לאכול משחיטתו. אבל אם שחט בינו לבין עצמו, שחיטתו פסולה⁴², אף על פי שיודע הלכות שחיטה. ואין מוסרין לו לכתחלה לשחוט גם אם הוא מומחה כשאין אחרים עומדים על גביו, אפילו אם רוצה להאכיל לכלבים⁴³.

נקרא קטן לענין שחיטה עד שנעשה בר מצוה, דהיינו בן י"ג שנים ויום אחד. ויש מחמירין⁴⁴ שלא ליתן קבלה למי שהוא פחות מבן י"ח שנה, דאז גברא בר דעת הוא, ויודע לזוהר.

ח. יכול לאכול כזית דגן מרחיקין מצואתו וממימי רגליו ארבע

אמות ... והוא שיכול לאוכלו בכדי אכילת פרס

קטן שיכול⁴⁵ לאכול כזית דגן, שהם ה' מיני תבואה שצואת מינים אלו מסרחת, אפילו אינו יכול לאכלו אלא על ידי בישול כגון דייסא וכיוצא בה, אם אין צריך לשהות מתחלת כזית זה עד סופו יותר ממה שגדול בינוני שוהה באכילת פרס ממאכל זה צריך להרחיק מצואתו וממי רגליו כמו משל גדול, אבל אם צריך לשהות יותר מכאן אם הוא פחות מבן שש או שבע, הרי זה כאוכל עכשיו חצי זית ולמחר חצי זית שכן הלכה למשה מסיני שאין אכילה מצטרפת לשהייה ארוכה כזו. וכל זה מן הדין אבל טוב וישר לקרות ולהתפלל במקום שהוא נקי לגמרי אפילו מצואת תינוק בן יומיו⁴⁶.

⁴⁰ בבית הלל לקמן סי' ג' נתעורר דלפמ"ש באו"ח סי' קנ"ט לענין נט"י דקמן פחות מבן ששה שנים דינו כקוף דלא הוי כח גברא וא"כ י"ל דכל הקולות בקמן הוא רק ביותר מבן ו' שנים אבל בפחות מו' דינו כקוף דלקמן סוף סימן ב' דשחיטתו פסולה בכ"מ עיין שם אך באורח מישור סי' זה סוף ס"ק א' עמד על דבריו וכ' דאין לחוש בזה לענין שחיטה ואף בפחות מבן ו' שנים אין דינו כשחיטת קוף עיין שם באורך קצת וע' מזה בשו"ת מהר"י אסאד חיו"ד סי' א' באורך

⁴¹ עי' תב"ש ס"ק מ"ח שהעלה להחמיר כדעת הפוסקים דבקמן כשאין יודע לאמן ידיו אפי' בדיעבד ואחרים ע"ג אסור אולם בשפ"ד ס"ק כ"ה אחר שהביא דעת הפוסקים והתב"ש והכנה"ג העלה לדינא כדעת הפרישה ורש"ל להחמיר בח"ש אף בעע"ג בדיעבד שלא כדעת המחבר ובקמן יש להקל כדעת המתבר עיין שם

⁴² דקמן במילתא דאורייתא לאו בר עדות הוא

⁴³ והטעם איתא בש"ך דילמא אתו למיכל משחיטתו שיטעו לומר כשרה היא מתוך שמוסרים להם לשחוט אבל באחרים עע"ג כ"ע מודו דמותר למסור לו להשליך לכלבים כשהוא מומחה או יודע לאמן ידיו. וכ"ש גדול שאינו יודע הלכות שחיטה שמותר למסור לו להשליכו לכלבים כשאחרים עומדים על גביהם ודלא כהב"ח שמחמיר בזה

⁴⁴ רמ"א שם מבעל העיטור

⁴⁵ שו"ע ונו"כ פ"א א

⁴⁶ מ"ב שם ג' שו"ע הרב שם

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

ואפילו הצואה מוסתרת ומכוסה בתוך החיתול החד פעמי צריך לחשוש שכל החיתול נאסר באמירת דברי קדושה נגדו מדין 'גרף של רעי', ויש לכסות באיזה בגד מעל החיתול או להצניע החיתול בתוך שקית או מיכל האשפה.

וכל זמן שהתינוק לבוש בחיתול שמטונף בצואה, אסור לומר נגדו ועמו ברכות ודברים שבקדושה, ואין לענות אמן אחר ברכותיו, אבל כשהתינוק נקי ואין ריח רע נודף ממנו, נהגין להתיר ולא חיישינן שמא נתלכלך בצואה.

וכל זה כשמלוכלך בצואה, אבל אם רק רטוב משתן אין דינו כעביט של מי רגליים ואין איסור מלומר כנגדו דברי קדושה ולומר עמו ברכות ושאר דברי קדושה.

ואם הגיע לגיל ששאר ילדים אין צריכים לשהות אע"ג שלא ראינו לזה שאכל מסתמא גם הוא יכול לאכול, ומרחיקין. ויותר מזה אפילו אם בעצם לא אכל הקטן מעולם עדיין מין דגן, מ"מ אם בטבעו היה יכול לאכול כזית דגן בכדי אכילת פרס, הבני מעיים מסריחים כל מיני מאכל שיאכל דומיא דגדול⁴⁷.

ובמגדל עוז להיעב"ץ כותב שמגיל שנה ואילך יש לחשוש לכך, ובדורותינו יש לאסור מגיל שלש חדשים ואילך, ואף על פי שהקטן יונק או אוכל תחליפי מזון שאין בהם דגן כלל⁴⁸.

אם הקטן הוא חלש ואינו יכול לאכול כזית בכדי אכילת פרס אף על פי שהגיע לשנים שאחר כיוצא בו יכול לאכול א"צ להרחיק מצואתו וממי רגליו אפילו הוא בן ג' וד' שנים.

והוא שעדיין לא היה יכול לאכול מימיו כזית דגן בכדי אכילת פרס אבל אם היה יכול לאכול פעם אחת, ואח"כ נחלש ואינו יכול דינו כגדול שצריך להרחיק מצואתו וממי רגליו. ואפילו לא אכל דגן מימים רבים ואפילו לא אכל מעולם שאף שצואה זו אינה מדגן מכל מקום כל שהיה יכול לאכול כזית דגן בכדי אכילת פרס בני מעיים מסריחים כל מיני מאכל שיאכל.

⁴⁷ ויש מקילין בקטן אם ידוע שלא אכל דגן זה ימים רבים וכ"ש אם לא אכל מעולם. אך לכתחלה בודאי יש להתמיר ולהרחיק אף מצואת קטן כזה דספק איסור תורה הוא ובדיעבד אם התפלל נגדם א"צ לחזור דיש לסמוך ע"ד המקילין אא"כ ראינו הקטן הוזה שבעצמו אכל ג"כ שאז לכ"ע דינו כגדול ואף בדיעבד יחזור ויתפלל. מ"ב שם ב

⁴⁸ מסגרת השלחן על קישו"ע סי' ה' סק"ג, ועיין בארוכה בבירור הלכה (להגרי"א זילבר) מהדו"ק לסי' זה, דפחות מג' חדשים אף על פי שג"כ מצוי שאוכלים דייסות למיניהם מכל מקום כמעט ואין מצוי שיהיה בשיעור דגן של כזית בכדי אכילת פרס של גדול, אפילו לדיעה המקלת ביותר בשיעור אכילת פרס שהוא 9 דקות, ובבית ברוך על חיי אדם כלל ג' סקס"ג ושו"ת אור לציון ח"ב פמ"ה אות י"ח כותבים מגיל ב' חדשים, ובלקט הקמח החדש סק"ז בשם תפילה למושה שתינוק שאינו יונק כלל ואוכל דייסות דגן יש להתמיר מגיל ארבע שבועות שמא כבר מסוגל לאכול כשיעור כזית בכדא"פ של גדול.

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הרף היומי

מסכת סוכה

ודוקא קטן פחות משש או שבע, אבל גדול מגיל שש או שבע אפילו אינו יכול לאכול כלל דגן, מרחיקין מצואתו ומימי רגליו⁴⁹.

הדרן עלך לולב הגזול

---

⁴⁹ מ"ב שם ס"ק א